

Aan College van Bestuur
Van Soem Zeijlmans (LUGO)
C.c. n.v.t.
Datum 17 augustus 2020
Telefoon, email 0620829502, s.zeijlmans@bb.leidenuniv.nl
Nummer n.v.t.
Onderwerp Duurzaamheid in ontwerpstrategie Campus Den Haag.

Geacht College van Bestuur,

De UR heeft afgelopen maandag (28/9/2020) unaniem afgesproken om in zijn advies aan het CvB over de Campusstrategie Den Haag op te nemen of het CvB wil kijken naar de onderstaande punten van het Green Office. In deze memo zou ik graag even aan jullie willen toelichten om zo het nut van deze voorstellen de onderschrijven en jullie in de gelegenheid te stellen om eventuele vragen direct aan mij te adresseren.

Deze memo behandelt eerst de suggesties in hoofdlijnen met argumentatie en geeft vervolgens een overzicht van tekstelementen waar deze aanpassing in terug zou kunnen komen. Deze laatste lijst is door de UR behandeld.

Suggesties in hoofdlijnen met uitleg

- *Neem duurzaamheid op als één van de inhoudelijke thema's*
 - Duurzaamheid is, net als de bestaande thema's, zeker de komende 10 jaar van blijvend belang. Sterker nog, dit thema wordt steeds belangrijker en dringender. De ecologische en energietransitie zal volledig nieuwe vaardigheden vereisen, niet alleen technisch. Hoe schrijven we effectief klimaatbeleid? Hoe kunnen we vrede behouden terwijl natuurlijke hulpbronnen steeds meer bevochten worden?
Op de campus Den Haag is veel van deze kennis aanwezig, en het is dan ook zeer relevant om naar deze thema's onderzoek te doen en hierover onderwijs te geven. Niet in de minste plaats omdat van onze alumni verwacht wordt dat ze de relevante duurzaamheidskennis in hun werkveld hebben.
 - Duurzaamheid is een dermate breed en interdisciplinair thema dat dit hierin nog veel subthema's identificeerbaar zijn. Het is ook een onderwerp dat wel een link heeft met elk instituut in Den Haag.
 - Duurzaamheid opnemen als één van de kernpunten is ook in lijn met ambitie 6 van de onderwijsvisie: versterking van de oriëntatie op de

samenleving. Zodoende leren studenten de noodzaak van en maatschappelijke discussie rondom duurzaamheid kritisch te begrijpen.

- *Het opstarten van (een) onderzoeksprogramma('s) rondom duurzaamheid.*
 - Pagina 10 (bovenaan) noemt enkele ambities voor het opzetten van onderzoeksprogramma's die in nauwe samenhang zijn met het aanbod in masteropleidingen in Den Haag. Gezien de recent opgezette master *Governance of Sustainability* (en de expertise van het LUC) lijkt het LUGO een goed idee om ook (een) onderzoeksprogramma('s) 'Global Challenges in Sustainability' op te richten. Hierin kan bijvoorbeeld onderzoek worden: (a) klimaatbeleid, (b) duurzame steden, (c) klimaatverandering en -politiek in wereldregio's, en (d) milieu en publieke gezondheid.
 - Omdat onderzoek en onderwijs op onze universiteit met elkaar verweven zijn (onderwijsvisie, ambitie 1), is dit ook een mooie kans om duurzaamheid in de curricula te versterken terwijl de academische vrijheid gerespecteerd blijft.

- *Verbinding met de stad: ook op duurzaamheidsgebied*
 - Op pagina 5 (halverwege de sectie *Verbinding met de stad*) staat de ambitie kennis, technologie, en innovatie te richten op sectoroverstijgende technologietheema's. Terwijl dit zeker een relevant thema is, zou ik graag de suggestie willen aandragen om ook duurzaamheid te overwegen als sectoroverstijgend thema. Denk bijvoorbeeld aan het partnerschap met de gemeente voor een groenere stad (Urban Studies) of de regionale energiestrategie (FGGA/LUC).

- *Duurzame faciliteiten*
 - Pagina 27 en 29 kondigen grote huisvestingsplannen voor de universiteit en haar studenten aan. Ik zou willen suggereren om hierbij een duurzaamheidsparagraaf op te nemen: worden onze nieuwe gebouwen klimaatneutraal en circulair (met ook op 2030)? Worden studenten bijgestaan in het verduurzamen van hun huis, aangezien ze vaak maar ergens kort wonen in geen langetermijninvesteringen maken?

Passages waarin die suggesties verwerkt kunnen worden

Blz.	Alinea/passage	Suggestie
3	Inhoudelijke thema's (kernpunt)	Neem duurzaamheid op als één van de inhoudelijke thema's. Dit is een zeer belangrijk (en steeds relevanter) onderwerp om te benaderen vanuit de expertise die aanwezig is op Campus DH, zoals beleidskennis.
4	Tabel over onderzoeksthema's	<p>Thema 5 over duurzame ontwikkeling en mondiale uitdagingen is erg breed gedefinieerd. Ik ben bang dat dit leidt tot een soort 'tokenism': er valt van veel onderwijs/onderzoek wel te zeggen dat het op een manier verband houdt met duurzaamheid.</p> <p>Tellen dan alle vakken over recht en beleid mee als duurzame ontwikkeling? Aangezien SDG16 pleit voor Peace, Justice, and Strong Institutions.</p> <p>Ik zou hier specifiek het adresseren van de klimaat- en ecologische crises benoemen.</p>
5	Duurzame ontwikkeling en mondiale uitdagingen	Idem, zie punt hierboven.
5	Verbinding met de stad, halverwege deze alinea	Hier wordt vooral gericht op technologische thema's zoals big data en AI. Duurzaamheid is echter ook een belangrijk sectoroverstijgend thema in het internationale domein dat zeer goed bij Den Haag past.
5	Verbinding met de stad, eind van de alinea	Bij de wereldwijde maatschappelijke uitdagingen zou ik ook de energie- en ecologische transitie benoemen.
10	Eerste alinea (kernpunt)	Het is een gemiste kans om geen onderzoeksprogramma's op duurzaamheid op te starten.
17	Ideeën voor nieuwe masters	(Eerder een suggestie in het algemeen.) De minoren over duurzaamheid, zoals duurzame ontwikkeling, op onze universiteit zitten tsjokvol. Hiervoor doen studenten soms zelfs hun minor in Wageningen, omdat in Leiden het aanbod van duurzame minoren krap en beperkt is.
18	Karakteristieken onderwijs voor professionals (kernpunt)	Op onderwijs voor professionals valt nog veel terrein te winnen op duurzaamheidsgebied. Een duurzaamheidstransitie vereist veel nieuwe kennis op de arbeidsmarkt, en hiervoor is het nodig dat professionals hiervoor de kennis opdoen.

Blad 4/4

		Denk bijvoorbeeld aan onderwijs over maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) voor professionals. Of hoe je een duurzaamheid in een organisatie verwerkt. Dat zijn typische Campus Den Haag thema's.
19	Pre-universitair onderwijs	Hierin kan ook duurzaamheid opgenomen worden: middelbare scholieren zijn (zoals de protesten lieten zien) zeer geïnteresseerd in het thema duurzaamheid en de kennis is zeker op de Campus aanwezig.
20	Onderaan, net voor sectie 5.6	Centre for Innovation heeft veel kennis in huis over teleconferencing (op afstand conferenties bijwonen). Suggestie: stimuleer teleconferencing in het campusplan. Dit bespaart vliegtuigen en kosten (minder vliegtickets). Op de campus kunnen bijvoorbeeld de technische faciliteiten worden geboden voor teleconferencing, en er kan iemand verantwoordelijk worden gemaakt voor ondersteuning bij het faciliteren van online conferenties. (Meer info? Neem contact op met Tanja de Bie van Cfi!)
22	Innovatie en ondernemerschap versterken	Hier zou de nadruk kunnen liggen op het maken van een positieve impact op samenleving en milieu met studententalenten. Niet alleen op duurzaamheid specifiek, maar ook op andere maatschappelijke thema's
26	Brede samenwerkingspartners en bedrijfsleven	NGOs zijn ook belangrijke partners en een belangrijke speler in duurzame ontwikkeling, maar staan niet vermeld als partner.
27	Universiteit Leiden op campusboulevard	Grote huisvestingsplannen! Worden die plannen energieneutraal, klimaatneutraal en circulair? Duurzaam ingericht?
29	Studentenvoorzieningen	Huisvesten van studenten in duurzame woningen. Studenten nemen vaak niet de moeite om hun huis te isoleren omdat ze er maar kort wonen. Wat kan de universiteit hierin betekenen?
30	Twee voorbeelden ter illustratie	Ik vind het in zee gaan met een oliegi-gigant die zichzelf een groen imago probeert te geven bij de jeugd niet een heel lichtend voorbeeld. Dit zou ik schrappen.

Voor vragen over de LUGO-suggesties voor Campus Den Haag kunt u contact opnemen met Soem Zeijlmans, LUGO-coördinator duurzaamheidsstrategie en -onderwijs (s.zeijlmans@bb.leidenuniv.nl).